

— Ај ес жіјсі!
Гоца өз сөиндэн үшөндө вө атын башыны чевириб кері чапды.

...Һәмиң кеһениң сәһәри мотосикл һә-
јәтә кирәндә Муртуз киши гапыда кәзи-
ширди. Јадындан чыкмышдымы, јохса не-
чә олмушду, гөшаллүлә һалә дә чининдә
иди. Атасының белә алаторандан гапы-
да чини түфәңки гөрөвлүчү киши кәзиш-
мәсини көрәндә һәсрәтин маты-гүту гуру-
ду. Гоцаның ган чәкмиш көзләринә Бахыб
һәјәчәнлә сорашду:

— Нолуб, а киши?

...

— Дәдә!

Муртуз оғлунун елини синәсинә, пагонлу
чинилләринә вә әйнилә өзүңкүчү киши һә-
дәгәсиндән чыкмыш ган-ган дөјән көзлә-
ринә бахды вә пешман-пешман деди:

— Гызы гәчырыфлар...

Һәсрәт бир аңлыға өзүңү итирән киши
олду, богазының гурудуғуну һисс едиб
бир мүддәт лал-дијмәз дәјәнды. Сөнмәк-
дә олан мотосиклин гызыны сыхды.

— Ким?

— Нә билим ахы? һарасы вар, һараны
дејим... Нә заты бәллидир, нә көкү...

— Ај-киши, бунун ады-фамили дә јох-
ду!!

— Ады Чүшүшүдү... О јухарыда дилви-
зор гуранлардәндү.

Һәсрәтин сабри лал түкәнди:

— Ахы нә вәхт гәчырыб, нә вәхт?!!

— Дунән ахшамүстү...

Һәсрәт бу сон чавабадан елә сарсылды
ки, дизләри бүкүлдү вә мотосиклин беши-
јинин үстүнә чөкдү. Алты-једди саат әв-
вөл олмуш һадисә көзләринин өнүндө
чәнләнди...

...Гоншү кәндә ики бригадир су үстүн-
дә бир-бири илә сөзәшмишди. Милис ка-
питаны һәсрәт өзү ора кетмәли олмуш-
ду. Јары јолда Чүшүшүдә раст кәлди. Вил-
лис чухура дүшүшүдү. Машының төкәри-
нин алтына даш текән Чүшүшүдә бахыб
Һәсрәт һисс өлөмишди ки, о, сулу адама
ошхайр. «Јәгин ушаг идәрә мәшыныны
зәдәләјидини көрә мәнән елтијат елә-
јир...». Амма һәсрәтин әлдријәт вермә-
дији бу чүшәг милис мәшынының көмәји
илә чаладан чыхартыдылары вилләсә ә-
ләшәрәк: «Чох сағ ол, јолдаш капитан!
Вахт калар јашылыгыңдан чыхарыг», —
демиш вә машын бир көз гырпымында
чыхыб кетмишди...

...«Демәли өзүм өз әлиллә... Сағ ол, ај
капитан! Гызыны јәхшы јола салдың...
Тфу!..».

Бу ачы әһвалаты хатырладыгма һәсрә-
тин үрәји кизилдәјирди. «Нејнијим, ај ка-
питан! Кедим икисини дә... Өвләд гәтили
олум, еләми?... Мән бу ишә нечә бахма-
лыјам — тәһгир олунмуш бир ата киши,
јохса орган ишчиси киши?... Гәрибәдир,
баҗ мән адам ичине нечә чыхым, һалә өз
ишчиләримин көзүнә нечә көрүнүм? Де-
мәзләрми ај капитан, өзүнә умах ова
билирмән, башгалрына нечә әриштә кә-
сақирсан? Бәс нә тәһәр олсун?».

Һәсрәт бу ачы чәк-чәвәрәдән сонра бели
һәсрәт бу ачы чәк-чәвәрәдән сонра бели
букунмыш һалда јухары отага гәлди вә
палтарының сојунмадан дивана сәрилди.

...Саһар оғлунун чөлә чыкмадығыны
көрән Муртуз киши өзү онун јанына кәл-
ди. һәсрәт бир күн әрзиндә әмәлли-баш-
лы гөгалм-шыды. Оғлунун бу һала дүш-
мәји кишијә јаман јер еләди.

— Нә узанмысан ә, леш киши?

— Нејнијим?

— Чыһна дөрд елә, кет о күчүјү бә
годухлугла!

— Нә адла?

Гоцаја елә бил күллә дәјди. Әлини төв-
ләјиб чарпанының дәмриңнә сөјкәнәрәк
башыны ашагы салмыш һәсрәтә тәрс бир
силлә чәкди.

— Бигәјрәт оғлу, бигәјрәт! Ди папағы-
ны сох јер! Нә тәһәри һәди, ә! Ајрыла-
рыны нечә, ону дә елә... Гој чүрүсүн ор-
да!

Һәсрәт гулагларының дибниәнән гызар-
ды, көзләри јенә шишиб һәдәгәсиндән
чыхды. Ири, узун голларыны, улары тит-
рәјән кобуд бармагларыны кизләтмәк и-
стәјримш киши, әлләриңи архасында го-
шаларјаг әсаби адыдыларла кәлиб тәң-
чәрәзә сөјкәнди. Гоца оғлунун од түтүб
јанан сәфәтинә, буховланмыш голларына
бахында сарсылды вә хофлу һалда отаг-
дан чыхды...

...Бир күн дә кечди. Ата-оғул јенә һә-
мин отагдә чај ичирдиләр, һәсрәт атасын-
дан иңисә дә, инди ара бир гәдәр оју-
мушда вә икис дә дүнеки кошакөлмәз
әһвалаты бир нәв ичүтүшү киши идиләр.
Муртуз елә бил тикән үстүндә отурмуш-
ду. Чајыны дә исти-исти, тәләм-тәләсик
ичирди. һәсрәт исе көзләрини бир нөгә-
ја зилләјәрәк папиросуңу түстүләдирди.

Россам Солтан
Маммадов.

Бирдән башыны галдырыб чајын истисин-
дән ган-тәрә батмыш атасына бахды вә
деди:

— Дејирәм, бәлкә елә гыз өз хошујла
кедиб, зор-күч олмајыб...

Муртуз киши стақаны ағзындан јәрм-
чыг гәјтәрды.

— Нәәз? Нәәз... Јәгин елә... Јох, ај ба-
лам, сән нә данышырсан, Кулар о тәр-
бијәнин сајиб дејилди ахы... О мәним
нәвәмдисә, бәлә нәлајиг иш түтмәзі.

— Еһ, ај дөдә, нә гојуб, нә ахтарырсан...
Инди һансы зәманәди ахы?... Бир дә, ај
дөдә, тутаг ки, мән о кәдәни сәлдим ичә-

ри, бәс гызы нејличәјәки, кәтириб чувала
тәј еләмәјәчәјик ки!..

Муртуз елә бил јатмышды, әјылди:
«Догрудан, мән һеч бу тәрәфини фикир-
ләшмәмәним һә... Күл башына, Мур-
туз...».

Гоца чајыны ичиб ағыр адымыларла
һәјәтә өнди. Елә бу вахт, һәмишә Муртуз
үһәјдә керәндә гуруғуну булајан Пә-
ләш јенә кәлиб гоцаның ајағларына до-
лашды вә саһибинин һәлиня ачырырмыш
киши астадан зинкилдәмәз бәшлады. Го-
ца ачыгы һәзәрләрә ити сүздү вә она
бәрк бир тапик вурду.

— Јалтаг кәпәк оғлунун ити! Бәс сән
һарда өлмүшдүн?!

Ит зинкилдәјиб јерә јатды, көзләрини
саһибинин үзүнә зилләди:

«Бәс сән өзүн һардәјидиң, Муртуз?
Кулар мәнә чәрәк атыб алдатды, нејни-
јим?».

Муртуз киши санки итин тә'һәли бахыш-
ларыны охуду вә гышгырды:

— Чәһәннәм ол, кәфтер!

Ит бирдән ајаға галды, артыг ону тәрк
етмәкдә олан күмрәһлығыны гәјтәрмәг
истәјирмиш киши силкинди, мырылданды
вә көзләрини Муртуза ағартды:

«— Гышгырма, гоца! Онсуз дә, сән оју-
ну удузмусан». Елә бил гоца бу сөзләри
доғрудан дә ешитди вә кишини јенә од
көтүрдү. Ејаның сүтүндәнән асылмыш
гошалуғаны гапыб ита түшәлды:

— Бирчә сән гәлимишдиң! Устүмә мы-
рылданырсан!

Пәләш һеч түкүнү дә тәрәптәмәди:

«— Вур, Муртуз, вур! Ит өлдүрмәкдән
өтрү һеч ким сәнә гашын үстә көзүн вар
дејмәјчәк... Ачығыны мәнән алырсан,
ал. Вур, һирсини сојут, сонра дә кет чајы-
ны ич...».

Муртузун үрәји шидәтлә дејүндү, бал-
кә дә өмүрдә илк дәрә әлләри титрәди
вә күллә ачылды. Ит зәиф сәслә зинкил-
дәјиб әһәлчә јерә јыхылды. Евдәкиләр
чөлә төкүлдүләр. Зәриш гары гојунуңу
дидди:

— Бујјј... һирсини башында чәтдәсыңу ки-
ши!..

Муртузу ган түтүмүшдү. Арвадының һәј-
күјүнү ешидәндә ајағыны јерә чырпыб
гышгырды: